

Dr. Nate Klemp

Kaley Klemp

**CÂND
FIECARE
FACE
80%
ÎNTR-O
CĂSNICIE**

Un model revoluționar pentru o relație
mai fericită și mai durabilă

Traducere din limba engleză de
Antonia Gîrmacea

Editura Paralela 45

CUPRINS

Introducere		9
-------------	--	---

PARTEA I

Explorarea celor trei modele de mariaj

Capitolul 1	80/20: unde ne aflam pe vremuri	27
Capitolul 2	50/50: unde suntem acum	41
Capitolul 3	80/80: unde vrem să ajungem	59

PARTEA A II-A

Cultivarea unei noi mentalități

Capitolul 4	Generozitatea radicală: mentalitatea 80/80	75
Capitolul 5	Contribuția: ce facem	91
Capitolul 6	Aprecierea: ce remarcăm	102
Capitolul 7	Dezvăluirea: ce clarificăm	115

PARTEA A III-A

Construirea unei noi structuri

Capitolul 8	Succesul împărtășit: structura 80/80	131
Capitolul 9	Rolurile: ce își asumă fiecare	145

Capitolul 10	Prioritățile: când spunem „da“	163
Capitolul 11	Limitele: când spunem „nu“	176
Capitolul 12	Puterea: cine deține controlul	192
Capitolul 13	Sexul: altruism orgasmic	215

PARTEA A IV-A

Aplicarea modelului 80/80 în viața cotidiană

Capitolul 14	Rezistența: partenerul reticent	241
Capitolul 15	Ritualurile: cele cinci obiceiuri esențiale în mariajul 80/80	263
Epilog		284
Mulțumiri		289
Anexă		292
Note bibliografice		295
Despre autori		303

PARTEA I

Explorarea
celor
trei modele
de mariaj

EDITURA PARALELA 45

CAPITOLUL 1

80/20: unde ne aflam pe vremuri

Cu mult timp înainte să apară Dr. Ruth și Dr. Phil, într-o perioadă în care nimeni nu discuta în public despre intimitate și sex, a existat un anume dr. Edward Podolsky, un pionier în domeniul dezvoltării personale și al problemelor matrimoniale.

Una dintre cele mai populare cărți ale sale a fost *Sex Today in Wedded Life*, publicată în 1945. Volumul se aseamănă mai mult cu un manual de anatomie decât cu o carte modernă și captivantă despre sex. Iar textul oferă sfaturi „confidențiale“ despre orice, de la demistificarea „consecințelor masturbării“ și frecvența sexului în căsnicie până la rușinea pe care o resimt unii bărbați când scrotul lor se retrage după ce fac baie într-o piscină cu apă rece.

Și totuși, în ultimele două capitole, acest volum oferă ceea ce ar putea întruchipa esența etosului din așa-numitul model 80/20: zece porunci pentru soți și soții.

În ceea ce privește lista lui Edward Podolsky pentru soți, sfaturile sale par demodate, însă nu inadecvate:

EXPLORAREA CELOR TREI MODELE DE MARIAJ

- Amintește-ți că soția ta vrea să fie tratată mereu ca iubita ta.
- Nu te zgârci cu banii; fii un bărbat darnic.
- Complimenteaz-o pentru noua ei rochie, coafură, felul cum gătește etc.
- Întâmpin-o mereu cu un sărut, mai ales când alte persoane se află prin preajmă.¹

Luată împreună, aceste ponturi nu sunt tocmai conforme cu mentalitatea din căsniciile moderne. Însă nu sunt complet exagerate.

Cel puțin, nu până când ajungi la recomandările pentru soții:

- Fii o bună ascultătoare. Lasă-l să-ți povestească despre necazurile sale; prin comparație, ale tale vor părea banale.
- Amintește-ți că cel mai important rol al tău este să-i clădești și să-i menții egoul (care e destul de rănit la slujbă). Ridicarea moralului este îndatorirea unei femei.
- Nu-ți ridiculiza soțul în prezența altora. Dacă chiar vrei să-l critici, fă asta în particular și fără mânie.
- Nu încerca să-i dai ordine. Lasă-l să creadă că el este cel care poartă pantalonii.²

Cel mai uimitor în legătură cu aceste precepte matrimoniale este faptul că, trecând de la o idee la alta, se ajunge de la sfaturi conjugale întemeiate la afirmații incredibil de sexiste, care sunt în prezent considerate deplasate chiar și de tradiționaliști.³

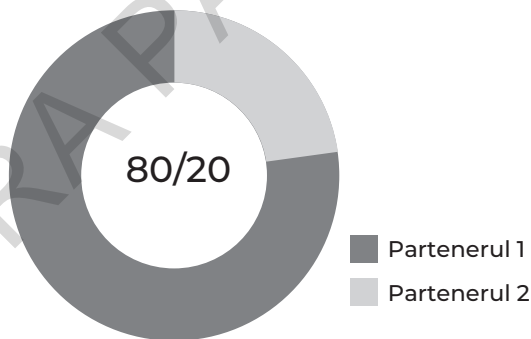
„Nu-ți ridiculiza soțul în prezența altora“ este, în mod real, un sfat bun. „Fii o bună ascultătoare“ este un pont bun. Și totuși, în fraza următoare umbrele modelului 80/20 ies la iveală. Deoarece urmează: „Lasă-l să-ți povestească despre necazurile

80/20: unde ne aflam pe vremuri

sale; prin comparație, ale tale vor părea banale.“ Afirmații ca aceasta îți spun tot ce trebuie să știi despre statutul bărbaților și al femeilor în cadrul acestui model.

Utopia matrimonială conturată de dr. Podolsky ne arată o lume în care bărbații și femeile trăiesc în cuplu ca stăpân și servitoare, CEO și secretară, angajator și menajeră. Femeia ideală este o casnică responsabilă cu treburile gospodărești. Datoria sa este de a satisface mofturile soțului său. Dacă lui îi e foame, ea îi gătește o masă extraordinară. Dacă el își lasă haina pe podea, ea i-o pune pe umeras. Dacă e stresat după o zi lungă la birou, ea trebuie să fie bucătăreasa, companioana și terapeuta lui personală.

Virtuțile și viciile modelului 80/20

Convingere: „Nu-i treaba mea.“

Mentalitate: Supunere și control

Structură: Rigide roluri de gen

EXPLORAREA CELOR TREI MODELE DE MARIAJ

Modelul 80/20 este centrat pe putere asimetrică și pe inegalitate. Unul dintre parteneri (în mod tradițional, femeia) își asumă 80% din poveri, iar celălalt (în mod tradițional, bărbatul) își asumă 20% sau mai puțin. Femeia se supune. Bărbatul deține controlul. Fiecare își cunoaște locul.

E posibil să vă întrebați: Ce reprezintă aceste procente? Ce înseamnă să-ți asumi 80% sau 20% din căsnicie? Ei bine, o astfel de pondere ilustrează contribuția fiecăruia. În spiritul acestui model, sarcinile domestice tipice includ îngrijirea copiilor și curățenia casei. Însă înglobează și o contribuție intangibilă, precum energia, implicarea emoțională și eforturile necesare pentru a menține căsnicia pe un curs favorabil. Cu alte cuvinte, aceste ponderi măsoară nu doar spălatul vaselor, ci și gestionarea conflictelor, luarea deciziilor importante și căutarea de soluții pentru a face căsnicia mai solidă.

Convingerea fundamentală ce alimentează o asemenea dinamică sună astfel: „Nu-i treaba mea.“ Drept consecință, modelul anilor 1950 pare un fel de robie. Soția nu este un partener cu drepturi egale; datoria ei este de a se ocupa în proporție de 80% de bunăstarea casei și a familiei. Nu are șansa de a-și urma visurile sau menirea, fiindcă astfel de atribuții îi sunt destinate soțului. Și, din cauza posibilității reduse de a obține un salariu și a lipsei de resurse financiare, ei îi este aproape imposibil să-și părăsească familia. Dacă pleacă, nu mai are niciun rol.

Bineînțeles, este ușor de văzut ce-i în neregulă aici. Mai dificil de identificat sunt virtuțile modelului. În ciuda tuturor problemelor induse de acest aranjament, modelul 80/20 prezintă niște avantaje. În primul rând, se bazează pe o diviziune

clară a rolurilor și a responsabilităților. Gătitul – datoria soției. Finanțele – datoria soțului. Farmecul – datoria soției. Grătarul – datoria soțului. Nu înseamnă că aprobăm acest model evident sexist. Însă e o informație care merită reținută, în vederea examinării modelului 80/80.

Mai există un atu: direcția unificatoare (chiar dacă este o direcție fixată în totalitate de bărbat). Cuplurile sunt stimulate să coopereze spre a atinge un țel comun. Dacă ești bărbat, vrei ca soția ta să exceleze în educarea copiilor și să pregătească mese fantastice pentru musafiri. Dacă ești femeie, vrei ca soțul tău să obțină acea promovare îndelung așteptată la slujbă. În concluzie, în ciuda numeroaselor sale probleme, modelul 80/20 este merit să favorizeze un obiectiv dezirabil: succesul comun.

Viața de după... modelul 80/20 (sau „De ce încă le mai fac eu pe toate?“)

Din perspectivă modernă, modelul 80/20 pare a fi atât începutul istoriei căsniciei, cât și un fel de artefact cultural de care ne-am descotorosit de multă vreme.

În realitate, ambele idei sunt false.

Cu sute de ani în urmă, cam până prin jurul secolului al XVIII-lea, mariajul în Occident era destul de diferit de modelul 80/20. Bineînțeles, acele modele timpurii ale căsniciei accentuau inegalitățile extreme ce se regăsesc în modelul 80/20, adesea într-o formă clar amplificată. Dar căsnicia din acele epoci nu conținea inovațiile matrimoniale majore apărute în anii 1950. Tinerii din

trecutul îndepărtat nu aveau posibilitatea de a-și alege un partener. Iar dragostea romantică – aspirația de bază a căsniciei din secolul XX – nu avea de-a face mai nimic cu decizia cuiva de a se căsători. De-a lungul istoriei, mariajul a avut rolul de a-i crește omului șansele de supraviețuire, de a-i asigura avantaje financiare sau, pentru norocoșii ce făceau parte din elită, de a garanta niște alianțe politice.⁴ Așadar, din perspectivă istorică, modelul 80/20 (conform căruia căsătoria e o alegere liberă și se bazează pe dragoste romantică) este un concept modern.

Ideea că am depășit inegalitatea modelului 80/20 este, de asemenea, falsă. După cum afirmă Sheryl Sandberg în cartea sa *Lean In*, există o discrepanță uriașă între promisiunea egalității și egalitatea reală.⁵ Luați drept exemplu lumea afacerilor, unde femeilor li se spune că sunt egale cu bărbații, deși în majoritatea cazurilor sunt plătite cu mai puțin decât bărbații și sunt adesea trecute cu vederea când e cazul să fie promovate în funcții de nivel executiv.⁶

Discrepanța dintre promisiunea egalității și egalitatea reală definește inclusiv căsnicia modernă. Aproape toată populația din țările industrializate crede în promisiunea egalității dintre sexe. Un sondaj de opinie realizat de Pew Research Center, de exemplu, a descoperit că 97% dintre americani sprijină ideea aceasta.⁷ Numai că asta e doar ceea ce *spunem* despre egalitatea în căsnicie, nu ceea ce *practicăm*. Când ne uităm la realitatea căsniciei moderne, observăm că modelul 80/20, inechitabil și nedrept, este încă prezent, supraviețuind până și în profunzimea celor mai progresiste cămine.

Cum se manifestă în zilele noastre, pașnic și subtil, acest model 80/20? Din interviurile noastre am descoperit că, uneori,

tiparul este evident și ușor de identificat. Totuși, în cele mai multe contexte, se manifestă în modalități mai greu de depistat, însă la fel de corozive pentru aspirațiile noastre către o căsnicie echitabilă.

Umbrele vizibile ale modelului 80/20

Pentru a vedea acest model în acțiune, să-i luăm drept exemplu pe Abby și Dave. Aceștia s-au cunoscut în timpul celui de-al treilea an de facultate. La acea vreme, Dave era un petrecăreț de pomină – genul de bărbat care golește sticlele de bere ca un profesionist, dar căruia îi lipsesc multe dintre abilitățile de bază pentru a supraviețui ca adult. Până la vârsta de 20 de ani, Dave nu-și spălase niciodată hainele murdare. În schimb, în fiecare weekend obișnuia să facă un pelerinaj de douăzeci de minute până la casa părintească, unde mama sa îi spăla și îi călca rufe.

Abby era opusul lui Dave, în privința deprinderilor necesare vieții cotidiene. Spre deosebire de Dave, ea stăpâna de mult timp obiceiul de a spăla și călca. În plus, se ocupa de propriile finanțe, își rezerva singură biletele de călătorie când se ducea la părinți și își dezvoltase un sistem elaborat de evidență a facturilor importante, a termenelor-limită și a altor responsabilități.

Așadar, când Abby și Dave și-au început relația de cuplu, au adoptat un tipar în cadrul căruia Abby făcea mai toate lucrurile. Ea i-a făcut lui Dave un card de credit, fiindcă el nu părea să aibă abilitatea sau interesul de a și-l face singur. Ea îi cumpăra biletele de avion, deoarece, din nou, el nu părea să fie în stare să se descurce singur. Numai că, în câțiva ani, acest tipar evoluase dintr-o neplăcere ocazională în aspectul central al relației lor.

Douăzeci de ani mai târziu, constatăm că Abby și Dave trăiesc tot așa – ca în timpul facultății. Deși Dave lucrează acum în consultanță și Abby are un loc de muncă mai important ca al lui, cu salariu mai mare decât al lui, fiind CEO al unei organizații internaționale, tot ea le face pe toate. Abby descrie situația astfel: „Sunt CEO. Eu sunt cea care întreține familia. Dar sunt, de asemenea, persoana care asigură îngrijirea copilului nostru și face toate treburile gospodărești. În timp ce el stă întins pe canapea, eu fac toate treburile (deși sunt în luna a opta de sarcină), și el nici măcar nu se oferă să mă ajute. Dar nici nu-i cer. Fiindcă, dacă aș ajunge să-i cer ajutor, ar trebui să fiu în același timp pregătită să-mi destram căsnicia. Iar situația mea întruchipează o circumstanță nefericită, care se perpetuează la nesfârșit.“

Este ușor de văzut care sunt problemele din acest aranjament. Acasă, Abby face același lucru pe care îl făceau nevestele din anii 1950: toate treburile legate de îngrijirea casei și de creșterea copiilor. Însă, spre deosebire de casnicele din anii 1950, care erau doar purtătoare de șorțuri, Abby lucrează 60–70 de ore pe săptămână în funcția de CEO al unei organizații mari. Ea are de fapt două locuri de muncă, în timp ce soțul său își petrece orele de după serviciu vizionând fiecare nouă serie din *Breaking Bad*.

Putem simți frustrarea și tensiunea din vocea lui Abby. La un moment dat, ea ne-a mărturisit: „Soțul meu este o cauză pierdută. Am ajuns să fac atât de multe, încât nu mai am nevoie de el.“

Nu toate cuplurile trăiesc într-o asemenea lipsă extremă de echitate. Și totuși, statisticile recente arată că, în ceea ce privește timpul dedicat treburilor casnice, majoritatea cuplurilor heterosexuale se află departe de echitate în relație. The Pew Research

Center, de exemplu, a conchis că un tată obișnuit aloacă săptămânal, în medie, 8 ore pentru creșterea copiilor și 10 ore pentru treburile domestice. Însă o mamă obișnuită petrece, în aceeași săptămână, 18 ore cu copii și 18 ore efectuând sarcini domestice.⁸ Chiar dacă discrepanța dintre contribuția bărbaților și cea a femeilor s-a redus de-a lungul timpului, femeile tot lucrează mai mult.

Umbrele invizibile ale modelului 80/20

Lipsa de echitate din căsnicia lui Abby și a lui Dave este ușor de remarcat. Însă în alte cazuri nu-i la fel de clară. Multe dintre cele mai acute forme de inegalitate trec neobservate. Dar faptul că sunt dificil de remarcat nu le face mai puțin distructive, în raport cu promisiunea egalității în căsnicie.

Forma ascunsă de inegalitate nu indică cine petrece cel mai mult timp ocupându-se de casă și de copii. Însă arată cine investește cea mai mare cantitate de energie mentală și emoțională. Este o diferență care contează, chiar dacă majoritatea sarcinilor domestice nu reprezintă ceva dificil de îndeplinit. De exemplu, nu-i greu să-ți plătești factura la telefon. Nu-i greu să-ți reînnoiești permisul de conducere. Nu ai nevoie de doctorat ca să-ți iei copilul din stația de autobuz.

Și totuși, ascunsă în spatele a mii de sarcini triviale ale vieții domestice, stă povara mentală și emoțională de a te asigura că aceste sarcini banale chiar sunt efectuate. Se pare că e mult mai neplăcut să-i amintești soțului să plătească factura la telefonul mobil în fiecare lună (și să suporti emoția de iritare ce iese la suprafață din sufletul amândurora) decât s-o plătești tu pur și

simplicu. E mult mai greu să te asiguri că ai preîntâmpinat nevoile musafirilor cu dietă keto, vegană sau fără gluten când dai o petrecere decât să prepari salata și tofu. Pentru a te gândi la toate acestea, a-ți aminti detaliile fiecărei sarcini și a gestiona presiunea emoțională a multiplelor sarcini cotidiene, e nevoie de efort mental și emoțional. Realizarea concretă a acestor treburi, în schimb, înseamnă în mare parte o muncă fizică automată.

Pare evident. Și totuși, există niște implicații subtile care, până recent, au fost ignorate chiar și de cele mai strălucite minți din domeniul psihologiei și sociologiei. Pe măsură ce tot mai multe femei intrau pe piața muncii, cercetătorii observau mai multe aspecte care trebuie luate în calcul referitor la inechitatea domestică; nu-i vorba doar de timpul petrecut efectuând treburile propriu-zise. S-a constatat că, inclusiv atunci când bărbații și femeile petrec același număr de ore efectuând treburi gospodărești, ceva încă e în neregulă – femeile tot par să fie nominalizate în rolul „anxioasei de serviciu”.⁹

Arlie Hochschild, sociolog la University of California, Berkley, și-a dat seama că este necesar să fie definită această formă invizibilă de efort și a formulat conceptul de *muncă emoțională*.¹⁰ Noi am întreat-o despre diferența dintre munca emoțională și celelalte tipuri de muncă. Iar ea ne-a răspuns: „Munca emoțională arată cine gestionează situațiile tensionate, cine le acordă atenție și cine ia măsuri pentru ca totul să meargă ca pe roate.”

Tipul de muncă pe care Hochschild îl descrie este în mare parte invizibil și adesea greu de cuantificat. Nu e munca fizică de a strânge masa ori de a schimba scutece. Este efortul emoțional de a te îngrijora, de a planifica, de a aplana tensiunile din

familie, de a stabili întâlniri de joacă pentru copiii tăi, de a face diverse programări pentru membrii familiei, de a păstra legătura cu prietenii vechi sau de a-i suna pe părinți în ziua aniversării lor.

Deoarece munca emoțională se desfășoară peste tot în timp și spațiu, în perioada când luam interviuri am observat-o apărând adesea în cele mai neașteptate contexte. Să-l luăm ca exemplu pe James, un bărbat ce se descrie ca fiind progresist. Este sensibil din punct de vedere emoțional, un supporter înflăcărat al drepturilor femeii și primul care le susține candidatura în funcții publice. Și totuși, în etapa când a trebuit să-și facă timp pentru el și soția sa Stephanie, ca să ne acorde un interviu, ne-a răspuns la un e-mail cu următoarea replică:

„Ca întotdeauna, o las pe Stephanie să facă programarea pentru noi. ;)“

Am putea să vă punem la dispoziție pagini întregi cu discuțiile din interviuri, dar această replică le rezumă pe toate. „O las pe Stephanie să facă programarea pentru noi“ este felul lui de a spune: „Ea duce povara programărilor.“ Iar „ca întotdeauna“ este felul lui de a spune că a o determina pe Stephanie să se ocupe de logistica familiei nu-i un eveniment rar. E vorba de atmosfera subconștientă a relației lor, de aerul pe care ei îl respiră în cămin. În ceea ce privește emoticonul de la final, ei bine, aici nici măcar nu mai comentăm.

Să fim expliciti: probabil, James nu spune „o las pe Stephanie să facă programarea pentru noi“ fiindcă e un ticălos. El spune asta deoarece ideea în sine de a face un efort emoțional i se pare atât de alunecoasă, atât de misterioasă, încât el, ca mulți alți bărbați, nu-și poate da seama că efortul se petrece oricum.

Avantajul aceluiași sex

Când vine vorba despre cuplurile de același sex, putem observa o temă comună: când ești căsătorit(ă) cu cineva care are același sex, în multe cazuri ești scutit de povara culturală a modelului 80/20.

Să le luăm drept exemplu pe Danielle și Paige. Sunt împreună de câțiva ani și, când am vorbit noi cu ele, mai aveau câteva luni până ce deveneau părinți de gemeni. Le-am întrebat despre bagajul cultural adus de rolurile tradiționale, iar Danielle ne-a explicat: „Avem o anumită libertate față de vechile roluri de gen. Pur și simplu, societatea nu are aceleași așteptări din partea noastră – de a avea copii sau a ne căsători. Iar această ipostază ne oferă mai multă libertate de a face lucrurile așa cum vrem și de a găsi o soluție mai potrivită în privința responsabilităților pe care ni le asumăm.“ Paige i-a împărtășit părerea: „Povara din partea societății nu există.“

Cuplurile homosexuale spun același lucru. Iată ce ne-a dezvăluit un interviuat: „Fiindcă amândoi suntem bărbați, nu ne luptăm cu așteptările de gen. Împreună, abordăm mariajul fără prejudecăți.“

Respingerea modelului 80/20 de către creștinii conservatori

În urma interviurilor noastre cu diferiți participanți la sondaj, am ajuns la o concluzie surprinzătoare în legătură cu modelul 80/20: majoritatea cuplurilor creștin-conservatoare dezavuează premisele fundamentale pe care este clădit acest tipar relațional.

În fiecare caz, aceste cupluri tradiționale s-au referit la valorile „demodate“ din anii 1950 ca fiind ceva dispărut din peisaj. Iată ce ne-a explicat Greg Smalley, vicepreședinte pe probleme conjugale al organizației creștin-conservatoare Focus on the Family: „Poate că există grupuri de creștini care încă mai cred în inegalitatea dintre sexe. Însă eu nu cunosc pe nimeni din comunitatea mea care să nu fie de acord cu premisa egalității în căsnicie. Din punct de vedere strict biblic, Dumnezeu ne-a creat egali. Suntem la fel de valoroși, la fel de importanți.“

O adeptă a conservatorismului creștin ne-a povestit cum se lamentase ea din cauza pierderii vechii sale vieți, trăită sub umbrela modelului 80/20. Când ea și soțul său se mutaseră într-un alt oraș, ambii aplicaseră pentru niște locuri de muncă și, într-un final, ea obținuse slujba cu salariul mai mare. În acel moment, soțul venise cu o idee șocantă: „Ce-ar fi să stau acasă?“ Iată ce ne-a spus ea: „Îmi amintesc că am fost foarte surprinsă când m-am confruntat cu această situație și am purtat o vreme în suflet un resentiment real, deoarece mi s-a sustras de sub nas jobul de casnică. Mi-a luat ceva timp să-mi dau seama că acest nou aranjament era, de fapt, un lucru bun pentru familia noastră.“

Activiști conservatori creștini care să promoveze egalitatea între sexe, în căsnicie și în familia tradițională, precum și bărbați care să stea acasă cu copiii nu întâlnim prea des în extrema dreaptă a spectrului politic. Și totuși, ideea aceasta răzbate adesea în conversații.

Tot ce putem spune e că, în privința rămășițelor modelului 80/20 prezente în viața modernă, lucrurile sunt complicate. Tocmai de aceea am folosit acest model drept punct de plecare.

EXPLORAREA CELOR TREI MODELE DE MARIAJ

E un memento nefericit, pe care nu l-am lăsat în urmă în totalitate. Din punct de vedere statistic, în căsniciile heterosexuale bărbații încă fac mai puțin și femeile mai mult. Acestea sunt date esențiale, la care vom reveni pe măsură ce vom explora noul și promițătorul model 80/80.

EDITURA PARALELA 45